

pruris posuisset euāgelista testimonium, non dicere prophetas, sed per pphetā. Omnes em̄ prophete dñm Nazareum uocant, q̄a sanctum eum p̄dicant. Ipse est em̄ de quo per Danielē dicitur: Cum uenerit sanctus sanctorum, cessabit unctio. Et Dauid: Non dabis sanctum tuum uidere corruptionem. Et iterum: Scitote quoniam mirificauit dominus sanctum suum.

DOMINICA INFRA
octauam natiuitatis domini.

Luca secundo.

In illo tempore, Erat Ioseph & Maria
mater Iesu mirantes super his, quæ dice-
bantur de illo. Et reliqua.

Si superiora huius euāgelij cōsideremus, inueniem⁹ nō sine causa nec frustra Mariam & Ioseph miratos sup his, q̄ de puero Iesu dicebātur. Recolebant em̄ q̄d in eis natiuitate à pastoribus audierāt angelos apparuisse, & gaudiū om̄i populo nunciasse, atq; uirginē cōcepisse & peperisse. Recolebāt em̄ à magis non solū adoratū, sed etiā quod mystica muna ci oblata uiderāt. Recolebāt quō à Simeone in manibus acceptū & bñdictum uiderāt, etiā & Annā uiduā de eo pphetasse, & super his & hm̄i miraban

tur. Qui em̄ mirabilis est in sanctis suis, scilicet in uirtutibus sanctorū, mirabilior apparere uoluit in ipsis exordijs suis, siue in suis uirtutibus, sicut idē euangelista alibi ait: **Stupebant autē omnes, & mirabātur** sup prudentia & respōsis eius, & uidētes admirati sunt,] ut scilicet deum, qui in homine latebat, per exteriora signa demōstraret. Sed forte mouet aliquem, quare euangelista patrē saluatoris Ioseph appellauerit. Ad quod respōdendum, quia non est oblitus, quod superius eū de spū sancto conceptū, ex Maria uirgine natū descriperat, dicēs: **Quod em̄ ex te naceretur sanctū, uocabitur filius dei**, sed aliorū opinionē secutus est. **Excepto em̄ Maria & Ioseph, & Elizabeth, uel Simone, & paucis alijs**, quibus mysteriū eius incarnationis spūs sanctus reuelauerat, ab omnibus Ioseph filius tunc putabatur: non quod uere iuxta Photinianos eius pater fuerit, sed quod ad famā Mariæ cōseruandam, ab omnibus eius pater sit estimatus, ne lapidaretur à ludæis quasi adultera, si uirū non haberet, & filiū genuisset. **Eo enim modo eius pater appellatus est, cum eum non genuerit, quo & uir Mariæ dictus est, cum eam nō cognouerit: ubi & hoc dicere possumus, quia & multo expressius & consultius eius pater dici potuit, quē ex sua sponsa uirgine nouerat natum, quām si esset aliunde adoptatus.** **Cum enim publicæ leges permitrant, ut extraneus filius in adoptionē assumptus, omnia quæ simulati patris sunt, ita sibi uindicare, quasi pprius filius possit, multo etiā uicinius filius Ioseph dici potuit, qui de sua sponsa uirgine fuerat natus.** **Nā & nutritios & baiulos, patres cōsueuimus appellare, non qd carnaliter nobis patres sint, sed quod nutriendo paternum in nos ostendant affe-**

Etum. Et benedixit illis Simeon. 7 ait ad Mariam matrem eius. Ecce positus est hic in ruinam & resurrectionem multorum.] Simeon senex, qui humanitate dñi in mundo expectauerat, post q̄ eum uidit, post q̄ manibus porrauit, post q̄ benedixit, etiam Mariã & Ioseph benedicit. Vbi intelligendū est, quia in eo quod ait, [benedixit illis,] nō ad Christū à quo om̄is benedictio procedit, teste Apostolo qui dicit, *Ephe. 1.* Benedictus deus & pater domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in om̄i benedictiōe spiritali in caelestibus in Christo, sed ad Mariã & Ioseph refertur, ut diximus. Intellexit enim illam om̄i benedictione esse dignissimã, quæ illum, qui est super omnia deus benedictus in secula, ex se meruit generare. Vnde angelus ait ad eam. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus uentris tui. Et Elizabeth, Beata es que credidisti, Et ipsa uirgo de se: Ex hoc beatã me dicent omnes gn̄ationes, Neq; ab hac benedictione Ioseph extraneum putauit, qui pro magna sanctitate, & sp̄o sus Mariæ uocari, & pater saluatoris meruit appellari, ut & curã exhiberet uirgini, & baiulus esset infantis. Post hæc prophetat in ruinã & resurrectionē multorum, uenisse dominum saluatorem, ut intelligam⁹, quia Christi nati uiras, non credentibus ruina, & credentibus resurrectio facta est. Quod uero ait, [Positus est hic in ruinam & resurrectionem multorum] spiritu prophetiæ intellexit nonnullos ex Iudæis credituros, multos autē in incredulitate permansuros, iuxta illud quod ipse ait in euangelio: In iudicium enim ego in mundum hunc ueni, ut qui nō uident, uideant: & qui uident, cæci fiant. Vnde etiam & per prophetam lapis offensionis, & petra scandalī appellat.

Ephe. 1.

Johan. 9.

tur, in quo qui non crediderit, cadet super eum: super quem uero ceciderit, conteret eum. Quia illi qui in homine quem assumpsit scandalizati sunt, in deum offenderunt. In ruinam enim uenit illis, quibus dominus ait in euangelio: Si non uenisssem & locutus eis fuisssem, peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo, quia uiderunt me, & odio habuerunt gratis. Et alibi: Qui non credit, iam iudicatus est. In resurrectionem autem illis uenit, de quibus ipse dicit: Venit hora & nunc est, quando mortui audient uocem filii dei, & resurgent. In ruinam uenit illis, quibus ipse dicit: Ego ueni in nomine patris mei & non suscepistis me. In resurrectionem illis, de quibus alibi dicit: Ego sum resurrectio & uita. qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, uiuet. Et omnis qui uiuit, & credit in me, non morietur in aeternum. Et iterum: Omnis qui credit in filium hominis, habet uitam & resurrectionem. Non solum autem ipse Christus, sed etiam & apostoli alij in ruinam, & alij in resurrectionem fuerunt. Illis in ruinam fuerunt, quibus dixerunt: Vobis quidem oportuit primum loqui uerbum dei, sed quia repellistis illud, & indignos uos iudicatis aeterna uita, ecce conuertimur ad gentes. In resurrectionem illis, qui audire merentur ab Apostolo: Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est & caetera. Nam praedicatio ueritatis illis est in ruinam, qui audita negligunt: illis in resurrectionem, qui libenti animo audiunt, & libentius faciendo complent. Sed si subtilius consideremus, inueniemus, quia non solum alij in ruinam, & alij in resurrectionem saluator uenit, sed etiam uni eisdem homini in ruinam pariter & resurrectionem apparet,

Johan. 3.

Actu. 13.

in ruinam scilicet uitiorum, & resurrectionem uirtutum. Omnis enim homo aut uitijs aut uirtutibus repletus. Quicquid hodie superbus est, si audita domini uoce, ubi ait, Omnis qui se exaltrat humiliabitur, **Et apostolus Pe 1. petri. s.** Superbis deus resistit, superbiam calcare & humilitatem didicerit amare, in ruinam pariter & resurrectionem illi saluator uenit. Similiter adulter siue fornicator, si ad predicationem domini ubi ait, **Qui uidet mulierem ad concupiscendum eam, iam meretrix est eam in corde suo, & illud Apostoli: Neque adulteri regnum dei possidebunt, carnis suae desideria calcare & castitatem didicerit amare, in ruinam & resurrectionem pariter ei dominus uenit. Sive alius iracundia plenus, fortasse manus effusione sanguinis polluit, si audierit ipsam dicentem, Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio, iracundiam a corde expellens, charitatem diligit, ei dominus in ruinam & resurrectionem pariter uenit. Ebriolus quoque aliquis uel crapulator audiens eius uerba, in quibus ait, **Ne grauetur corda uestra in crapula & ebrietate, uitium ebrietatis & crapulae deserens, sobrietatem diligit, ei dominus in ruinam & resurrectionem pariter uenit. Raptor et caeterorum criminum sectator, si ad predicationem domini uitia contemnere, & uirtutes studuerit habere, in ruinam pariter & resurrectionem illi uenit, quia cecidit uitium quod male uiuebat, & resurrexit uirtus, quae male iacebat. Et bene primum in ruinam, & post in resurrectionem uenisse dicitur quia nisi corrumpant uitia, uirtutes in homine resurgere non possunt, ipso domino dicente: **Nemo potest duobus dominis seruire. Vnde Psalmographus nos admonet, dicens: Declina a malo & fac bonum. Cum quali ergo gaudio audis, quod in resurrectionem multorum u******

nit, cum tali læticia audiendum est, quod in ruinã ue-
nisset dicitur. Non autem in ruinam & resurrectionẽ
omnium, sed multorum uenisse dicitur, ut intelliga-
mus hoc non de corporali, sed de spiritali resurrectione
esse dictum. Dug em sunt resurrectiones, una ani-
marum, altera corporum. Et illi quãdoq; resurgent in cor-
pore feliciter, q̄ mō resurgūt in anima ueraciter. **Et
in signũ cui cōtradicitur.** Hic manifeste dñi pas-
sio à Simeone propheta. Signũ cui cōtradiciendũ præ-
dicit, uexillum crucis accipit, cui cōtradixerūt Iudæi
blasphemantes, sicut apostolo Paulo dixerūt: De se-
ceta aut hac notũ est nobis, quod ubiq; ei contradici-
tur. Non solum dñi passio signum fuit, cui contradi-
xerunt Iudæi, sed etiã alia eius opera quæ fecit, signa
fuerunt quibus contradixerunt hæretici. Quod em
uirgo cōcepit, & uirgo peperit, signum fuit, sed huic
signo contradixerunt Manichæi, negãtes Christum
uerũ corpus assumpsisse, sed per uirginẽ Mariam ue-
lut aquam per fistulam trãsisse. Quod uero animam
pro nostra redẽptione suscepit, signũ fuit, sed huic si-
gno cōtradixerunt Donatistæ hæretici, sed horũ oim
contradictiones, diuinæ scripturæ conculcat autori-
tas. His enim qui dixerūt uirginem impossibile esse
concipere & parere, & post uirginem permanere, cō-
tradicit sermo propheticus, qui ait: Ecce uirgo concipiet
& pariet filium, & uocabitur nomẽ emmanuel, quod
interpretatur nobiscum deus. Illis autẽ qui eũ
ueram carnem suscepisse negauerūt, fide armatus oc-
currit Apostolus, dicẽs: Qui factus ẽ ei ex semine Da-
uid secundum carnem. Et iterum: Cum plenitudo tẽ-
poris uenit, misit deus filium suum factum ex mulie-
re, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redime-

Roma. 1.
Esa. 4.

fer. Illos autē opinionē, qui dixerunt rationalem ani-
 mā Christi non posse suscipere, destruxit ipse domi-
 nus cū ait: Tristis est anima mea usq; ad mortē. Et ite-
 rum: Potest atē habeo ponēdi animā meā, & iterū su-
 mendi eam. Et quia longū est ire per singula, omnia
 opera quæ fecit, signa fuerunt, sed his signis cōtradi-
 xerunt reprobi homines. **Et tuam ipsius animā
 pertransibit gladius.** Nulla docet litera, nulla cō-
 memorat historia, beatam Mariā uirginē materialis
 gladij percussione ab hac uita migrasse, quamuis & si
 hoc fieret, nō anima inuisibilis, sed caro corporali gla-
 dio posset transuerberari. Vnde in hoc loco, gladij
 nomine, duram tribulationē & immanissimum do-
 lorem, quem de domini passione tolerauit, debemus
 intelligere. Licet enim filium dei non dubitaret, licet
 resurrecturum sine dubio crederet, nequaquā tamē
 putandum est, quod sine magno dolore potuerit ui-
 dere crucifixum, quem de sua carne immaculata nō
 uerat natum. In cuius doloris magnitudine olim p-
 pheta dixisse putāus est: **Ouos omnes qui transitis
 per uiam, attendite & uidete, si est dolor sicut dolor
 meus.** Ipsum ego dolorem, ipsum cruciatum, quem
 de eius morte sustinuit, gladij appellatione Simeon
 signare uoluit, cum dixit: [Et tuam ipsius animā per-
 transibit gladius.] quia usus scripturæ est, duram tri-
 bulationem, gladij nomine appellare uel signare, sic-
 ut de Ioseph tribulationes Aegypti fortiter toleran-
 te dictum est, **Ferrum pertransiit animā eius.** Possu-
 mus quoq; & gladium, qui animam Mariæ pertransi-
 ire dicitur, illū accipere, de quo ait **Apostolus: Viu-**
est enim sermo dei & efficax, & penetrabilior omni
gladio accipit, pertingens usq; ad diuisionem anime

& spiritus, compagū quoq; & medullarum, & difere-
tor cogitationū, & nō est ulla creatura inuisibilis in
conspēctu eius. Sed nunc & usq; ad finē seculi animā
ecclesie gladius pertrāsibit, cū non solū ab extraneis
persecutionē patietur, sed etiā eos q; credere uidebā-
tur, à fide & bona operatiōe retrolapsos gemit. Do-
let em̄ ex eorum pditione, de quorū gaudebat salute.
Sicq; multorū cordium cogitationes reuelātur, dum
superbit impius, incenditur pauper. Quod uero sub-
iungit, **Ut reuelentur et multis cordibus co-
gitationes**, nō solū ad passionem dñi pertinet, sed
etiā ad resurrectionē. Ante em̄ q̄ in carne apparuis-
set, incertū erat quinā ex Iudæis in illū essent creditu-
ri, & q; in incredulitate permansuri: sed illo nato, mul-
torum cordium cogitationes reuelatę sunt, q̄ pasto-
res ab angelis cōmoniti, ad eum adorandū festinaue-
rūt: at uero Herodes audita eius natiuitate, turbatus
est, & om̄is Hierosolyma cū illo. Postea uero illo p̄-
dicante in perfecta ætate, & miracula faciente, mul-
torum cordiū cogitationes reuelatę sunt, q̄ alij ad
illum quasi ad magistrū ueritatis confluēbāt, alij q̄si
à seductore recedebant. Alij dicebant: q̄ bonus est,
alij uero, non, sed seducit turbas. Alij dicebāt, Si non
esset hic à deo, non poterat facere quicquā. Alij dice-
bant: Hic hō non est à deo, qui sabbatū non custodit.
Sed illo in cruce pendente, multorū cordium cogita-
tiones reuelatę sunt, q̄ alij dicebant, cū sine culpa
eum morti tradi uiderēt: Vere dei filius erat iste. Alij
irridentes dicebant: Vah q; destruit templū dei, & in
triduo reedificat illud. Si filius dei est, descendat de
cruce, & credimus ei. Confidit in deo, liberet nunc eū
si uult. Alij percutiētes pectora sua, reuertebātur. Alij

etiam eo sepulto insidiari uolebant, dicentes ad p̄sidentem: Dñe, recordati sumus, q̄a seductor ille dixit adhuc uiuens, post tres dies resurgã. Iube ergo custodi si sepulchrũ usq; in diem tertium. Et hoc est q̄d à Simeone dicit, [& tuã ipsius animã pertransibit gladius, ut reuelent ex multis cordibus cogitationes,] .i. ex irridẽtiũ & dolentiũ, scilicet malorũ & bonorũ.

Et erat Anna pphetissa, & reli. Post Simeonis prophetiam Anna uidua introducit, quia ordo rationis poscebat, ut primũ à uiris, deinde à fœminis dñi natiuitas testimoniũ acciperet. Quia em̄ omnẽ sexũ & omnem ætatẽ dñs redimere uenerat, dignũ erat, ut om̄is sexus & om̄is ætas in eius natiuitate testimonium phiberet. Et q̄a prophetauerat copulata cõiugio, pphetauerat uirgo, pphetauerat senex, etiã introducitur Anna uidua, ut nullus sexus, nulla ætas in eius laude deesset, & impleretur illa pphetia, quã dicit: Laudate dñm de cœlis, laudate eũ in excelsis &c. Vsq; ad id q̄d ait, Iuuenes & uirgines, senes cũ iunioribus laudent nomẽ dñi. Vbi etiã norandum, q̄a euangelista Annæ officium, genealogiã, ætatẽ & mores, uno uersiculo cõprehendit, ut hanc ex om̄i parte dignã esse ostenderet, quã dño testimonium phiberet. Ad officiũ quippe pertinet, q̄d ait, [Et erat Anna, pphetissa.] Ad genealogiam, cum adiungit: **Filia Phanuel de tribu Aser.** Ad ætatẽ, q̄d subiungit: **Hæc processerat in diebus multis, et uixerat cũ uiro suo annis septẽ, a uirginitate sua. Et hæc uidua erat, usq; ad annos octogintaquatuor.** Ad morẽ scilicet sanctitatem pertinet, q̄d subinfert: **Quæ nõ discedebat de tẽplo, ieiunãs & orõnibus seruies dño nocte ac die.**

In quibus uerbis nostra tepiditas reprehendit, nostra segnitia redarguitur, q ad orationem tarde cōuenimus, citius q̄ necesse est recedimus, & nostræ uirgē tēpus in conuiujs & superfluis locutionibus occupamus. At uero cum esset **Anna** sexu fragilior, sed mente deuotior, [nō discedebat de tēplo, ieiunijs & orōnibus seruiens nocte ac die,]ante **Apostolū** implēs

1. Thes. 5. illud apostolicū: Sine intermissiōe orate, in omnibus gratias agite. **Vbi** considerādum est, q̄a etsi ad tempus recedebat, p̄pter corporalem necessitatē, tamen deuotione mentis semp̄ in oratione pseuerabat, secundum **Apostoli** p̄ceptū: Siue māducans, siue bibens, siue aliud qd̄ agens, om̄ia in noīe dñi nostri **Iesu Christi**. Sicut ergo habent coniugatae in **Elizabeth** quod imitentur, & uirgines in **Maria** qd̄ sequantur, & senes in **Simeone** quod amplectantur, sic habent & uiduae exemplum uiduaris in **Anna** quod imitent, ut discant, non circuire domos, nec deliciose uiuere, non fabulis ociosis occupare linguā, sed in ieiunio et oratione semp̄ seruiant dño nocte ac die, ut in eorū numero cōputentur, de quibus ait **Apostolus**: Quæ

1. Tim. 5. eū uere uidua est & desolata, sperat in dño. **At** contra, uidua quæ in delicijs est, uiuens mortua est. Discant ergo uiduæ sc̄da & tertia declinare cōiugia. Discant etiam post uiros suorum mortē, carnis uitare lasciuiam: q̄a **Anna** à uirginitate. i. postquam amisit uirginitatē, septem annis cum uiro uiuens, octogintaquatuor uidua p̄mansit. **Pudeat** igitur in senectute uiduas castitatē uiolare, quam **Anna** in iuuentute custodiuit. **Insuper** sane deuotio illius ostenditur, q̄a cum haberet potestātē in secundis nuprijs se matrimonio copulare, noluit hac potestate uti, sed etiam

maluit in potestate deo seruire, quàm uiri amplexi-
 būs p̄frui, adimplens illud q̄d ait **Apostolus: Nemo** 1. Tim. 2
 militās deo, implicat se negocijs secularibus. **Et ite-**
 rum: **Mulier innupta cogitat quæ sunt dei, ut place-**
 at deo: quæ aut̄ nupta est, cogitat quæ sunt mūdi, ut
 placeat uiro. **Sed hæc tanta instātia dño famulabatur,**
 ut merito de ipsa euangelista diceret: [**Quæ nō disce-**
 debar de tēplo, ieiunijs & orōnibus seruiēs nocte ac
 die.] **Quod em̄ tale ieiuniū, talis afflictio, talis deuo-**
 tio, talis oratio mercedē consequatur, manifestatur
 cum subditur: **Et hæc ipsa hora superueniens,**
cōfitebatur dño. **Confitebatur em̄ dño, quia lau-**
 dabat dominū. **Cōfessio nāq; in scripturis aliquādo**
 ad p̄t̄m pertinet, aliquādo ad laudē. **Nisi em̄ ad pec-**
 carum p̄t̄neret confessio, Psalmista nō diceret: **Dixi,**
confitebor aduersum me iniustitias meas domino,
 & t̄remisisti impietatem peccati mei. **Et nisi ad lau-**
 dem p̄t̄neret, alibi non diceret: **Confitebor dño nimis**
 in ore meo, & in medio multoꝝ laudabo eum.
Vnde ipse unigenitus dei filius, qui p̄t̄m non fecit,
 in euāgelio ait: **Confiteor tibi pater, dñe cæli & ter-** Matth. 11
 ra; q̄ abscondisti hæc à sapientibus & prudētibus, &
 reuelasti ea paruulis. **Sed q̄a omnis q̄ deum laudat,**
 alios etiā ad laudandum eum, puocare debet, recte
 de Anna dicit: **Et loquebatur de illo om̄ibus,**
qui expectabant redemptionem Ierusalem,
 nolēs dare s̄t̄m canibus, nec mittere margaritas su-
 as ante porcos. **Spiritualiter uero Anna uidua, san̄ctā**
 significat ecclesiā, quæ pro eo uidua dicitur, quia do-
 mini sui morte uiduata, reditum eius ad iudiciū ex-
 pectat. **De qua uidua per Psalmistam dicitur: Viduā** Psalm. 136
 eius benedicēs benedicā, pauperes eius saturabo pa-

aibus. **H**ac est em̄ illa uidua, quæ iuxta euangelium,
 quotidie interpellat iudicē, & de qua per quēdā sapi-
 entem dicitur. **N**onne lachrymæ uiduæ ad maxillam
 eius, & exclamatio eius usq; ad deducentem eam? **C**o-
 gruit aut̄ mysterijs ecclesie, quod **A**nna gratia dei in
 nostra lingua dicitur. **E**t filia **P**hanuel, qui facies dei
 interpretatur, esse narrat. & de tribu **A**ser, q̄ inter du-
 odecim patriarchas nascendī ordine habet̄ octauus,
 & interpretatur beatus, quoniã ut ecclesia faciē dñi
 uidere mereatur, ab ipso ardenti amore illuminari de-
 siderat, canens cū **P**ropheta: **O**stende nobis dñi mise-
 ricordiam tuã & faciem tuã, & salu erimus. **E**t ite: **S**ignatū
 est sup nos lumē uultus tui dñe. **E**t ut ad re-
 sur̄ectiōis beatitudinem peruenire possit, totum de
 dñi gratia accipit. **S**ed nec tēpus quo in uiduitate p-
 mansit, à mysterijs alienum est. **S**icut enim per septē
 tempora annorū quo cum uiro suo p̄mansit, tempus
 illud q̄ dñs in carne fuit significat, ita anni octoginta
 quatuor quibus uidua pseuerauit, tempus uitæ præ-
 sentis, in quo ecclesia semetipsam bonis operibus ex-
 ercet significat. **S**epties q̄ppe duodecim, octoginta
 quatuor faciunt, & septem quippe ad præsentis uitæ
 sursum pertinent, qui per septem dies uoluitur. **D**uo
 decim quoq; ad sacratū numerum duodecim aposto-
 lorū, quia per prædicationem duodecim aposto-
 lorū, ecclesia in præsentī uita bonis operibus inuisitē-
 dū didicit, hoc est, bona opera facere cognoscit. **O**cto-
 ginta uero, ad corporis resurrexiōē pertinet: porro
 quatuor, ad doctrinam quatuor euangeliorū. **O**ctauus
 q̄ppe numerus ad mysteriū noui testamēti perti-
 net, qui octaua die, id est, dominica, conscribitur, in q̄
 dñs resurrexit, cuius gratia liberati sumus. **N**am in se

soluone hebdomadis octauus dicitur, quoniã una
queq; hebdomada ab eo in quo bonis operibus infi-
stere, & futurã resurrectionẽ sperare didicimus, qua-
si duodenis septies multiplicatis, octoginta quatuor
implemus. Et vt perfecerunt omnia secundum le-
gem dñi, reuersi sunt in Galilæam, in ciuitatẽ suam
Nazareth.] Hic prætermisit Lucas euãgelista, quod
à Marthæo sufficienter scriptum nouerat, scilicet quò
propter persecutionem Herodis, angelo monente, in
Aegyptum sit deportatus, & post eius mortem, iterũ
angelo monente, in Galilgã in ciuitatem suam Naza-
reth reuersus. Vfus est em euangelistæ, ut unus ali-
quando prætermittat, quod ab alio dictũ meminit.
Puer autem Iesus crescebat, & confortaba-
tur plenus sapientiã. In hoc uersiculo duorum he-
reticor: dogmata destruuunt, Manichæorũ. s. & Apo-
linariarũ. Manichæi dixerũt dñm uerum corpus nõ
assumpsisse, horũ dogma destruitur, cum euangelista
dicit: [Puer aut Iesus crescebat & confortabatur] Ni-
si enim ueram carnem habuisset, nec crescere, nec cõ-
fortari potuisset: q̃a in natura dei, nec minui, nec au-
geri potest. Apollinariæ dixerũt illũ ueraciter hu-
manam animam non assumpsisse. Et horum dogma
destruitur, cum subinfertur, plenus sapiẽtia. Sicut em
crescere & confortari ad corpus pertinet, sic sapiẽtia
repleri ad animam. In eo autem quod puer uocat, &
paulo minus ab angelis est minoratus, crescere & cõ-
fortari potest, q̃a pro nostra salute carnẽ suscepit. In
eo uero quod ait, plenus sapientiã, nec crescere (ut di-
ximus) nec confortari. Sed notãdum in eo quod ait,
plenus sapiẽtia: quoniam non ad mensuram ueluti
homines, gratiam spiritus sancti accepit, sed sicut di-

Col. 2.

cit Apostolus, In eo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Quod uero subiungitur, [Et gr̃a dei erat in illo,] specialis gratia à deo patre homini Iesu Christo data est, ut ex quo hō esse inciperet, perfectus esset deus & hō, humana assumens, & diuina non deferens. De quo Iohānes Euangelista dicit: Vidimus gloriā eius, gloriā quasi unigeniti à patre, plenū gratiæ & ueritatis. Cui Psalmista ait: Vnxit te deus deus tuus oleo lætitiæ præ confortibus tuis.

IN CIRCUNCISIONE
ne domini. **Lucæ secundo.**

In illo tēpore: Postq̃ consummati sunt dies octo, ut circūcideretur puer. Et rel.

Quia mediatoris dei & hoim circūcisionē hodierna lectiōe recita tam audiimus, liber ad initia eiusdē circūcisionis animū conuertere, & quo tēpore, uel ex qbus patribus exordiū sumpserit, cōsiderare, aut quā utilitatē habuerit, uel ob quā causam dñs Iesus Christus, q sine pctō in mūdo uenit, uoluit eā suscipere. Ad quam rē instruendā liber Geneleos in prōptu est, in quo legimus, q̃a post diluuiū exiit uir quidam de semine Sem, filij Noe, noīe Heber, de cuius domo & familia egressus est Thare, qui genuit filium noīe Abram, cui dixit deus: Egredere